

Gn 28,10-19a Jákobův sen v Bét-elu

Autor přípravy

[Lubomír Kabíček](#)

1. První reakce

Nepřehnal to Hospodin s příslibem přízně (požehnání) pro podvodníka Jákoba? Nebylo lepší ho nechat déle "se smažit ve vlastní šťávě"?

Nepřichází ta jakási amnestie Hospodinova příliš brzy? Srv. reakce mnohých lidí u nás na amnestie našeho prezidenta - u mnohých ztrácí proto náš prezident preference. Není tomu také tak i u Hospodina?

V textu jde o evangelium. Hospodin, tak jako Ježíš je Immanuel, je s člověkem. To je ostatně podstata jeho jména (Ex 3,14: "Jsem, kterýž jsem").

Jde o jsem s tebou, kterýž jsem s tebou, u biblického Boha nejde jen o existenci (pohanští bohové), ale vždycky o proexistenci.

2. Text

2.1. Poznámky k některým výrazům

v. 11: dorazil, hebr. ~~וַיָּבֹא~~ znamená nechtěně, náhodou se setkat s tím, co je zde už připraveno. Jákob s tím nepočítá, je překvapen.

v. 12: žebřík, hebr. ~~סֻלָּמָה~~ lze možno přeložit s von Radem "rampa". Je od hebr. slova ~~בָּנָה~~ které znamená nasypat, zrušit distanci, umožnit styk mezi nebem a zemí. Jistě také schodiště, aby bylo spojení mezi nebem a zemí. Nutno srovnat s babylonskou věží (zikkurat, Gn 11).

v. 13: nad ním - není jasné, zda nad Jákobem, či nad žebříkem. Je vidět, že v pozadí textu je spojení (šev) dvou pramenů: Elohista (zdůvodnění proč právě svatyně v Bét-el) a Jahvista (zájem na požehnání, jsem s tebou).

2.2 Kontext

Oddíl je součástí jákobovského cyklu praoteckých příběhů. Jákob musí utéci před hněvem svého bratra Ezaua, kterého podvedl (sr. jméno Jákob) a uchvátil to, co právem prvního narození patřilo Ezauovi.

Náš oddíl je velice důležitý pro to, co následuje. Jákob prožije pak u Lámana jakýsi trest za své jednání. Je také podveden, dostane za manželku Líu místo milované Ráchel. Je nutné mít na paměti statečný Jákobův modlitební

zápas u potoka Jabok (Gn 32,23nn), kdy dostává Jákob

2

nové jméno, vyznavačské jméno Izrael. Tehdy se přestane Ezau na Jákoba hněvat, protože smíření připravil Hospodin.

2.3. Komentář

Požehnání, o něž jde v soupeření Ezaua a Jákoba, je příslib, že Hospodin bude s tím, kdo požehnání přijímá. To je jedinečnost biblického Boha, vyjádřena zjevením jeho jména (Ex 3,14). Zajímavé je, že Hospodin opakuje to, co už předtím učinil Izák (ač si myslel, že tak činí Ezauovi). Zvláštní důraz biblického svědectví, že Hospodin není vázán na úřad (otec, který uděloval požehnání prvorozenému) ani na církev, na apoštolskou sukcesi, s níž se předává úřad v církvi. Hospodin sám uděluje Jákobovi požehnání, i když vlastně opakuje Izákova slova.

Jákob nese jméno **קַיִשׁ** jež znamená držet někoho za patu, tj. být úskočný, podvodník.

Hebrejské slovo **קַיִשׁ** zdůrazňující držení za patu,

odkazuje k úskočnosti hada, který často zezadu útočí na člověka (Gn 3,15). Jákob jedná podle hesla "účel světí prostředky"; chce být požehnaným,

to je dobré, ale prostředky, kterých užívá, se Hospodinu nelíbí. Proto jeho dvacetileté vyhnanství, proto všechny ty těžkosti s Lábanem, proto strach

z Ezaua, který ho stále provází. Ovšem i Ezau si nepočíná dobře, když právo být prvorozeným prodává za trochu jídla svému bratru Jákobovi (Gn

25,34). Ani Jákob ani Ezau nejsou vhodní k tomu, aby vedli potomky Abrahamovy k Hospodinu. A přece je vybrán Jákob "z milosti" (Ex 33,19) -

Hospodin bude s Jákobem a Boží požehnání se nebude projevovat jen vnějšně (bohatství), ale především tak, že v krizových situacích jeho života s

ním bude Hospodin (zápas u potoka Jabok). Tehdy, když Jákob spoléhá jen na Hospodina a ne na své triky, dostává po modlitebním zápase

s Hospodinem vyznavačské jméno Izrael, tj. "zápasí Bůh". To pak bude vyznání Jákobovců, kteří ponesou jméno Izrael, aby svědčili světu, že

Hospodin je Bohem, který zápasí, je tedy tím, který je pro člověka.

3. Teologická témata

a) Vyvolení z milosti, ne pro zásluhy

Jákob a pak Židé žádné zásluhy nemají. Jákob jen víc toužil po Božím požehnání než Ezau, který měl na ně od narození právo. Konflikt přirozenosti a milosti.

b) Evangelium ve Starém zákoně

Snad nikde jinde není působivěji vyjádřeno, že Hospodin se ujímá těch, kteří si to nezasloužili, docela stejně jako Ježíš se ujímá nevěstek a publikánů. Přichází za nimi, aby jejich životy měnil láskou, na niž neměli nárok.

c) Dialog se synagogou

je zřejmě schůdný přes tento oddíl, že Adonaj-Hospodin je totožný s Ježíšem Kristem. To nejpodstatnější je jeho zájem o člověka, pomoc, kterou člověku předem dává. Zákon předchází exodus, tedy milost Boží pomoci.

3

d) Dialog s jinými náboženstvími

V textu se záměrně naráží na babylonskou věž, zikkurat (Gn 11), na pokus dostat se k Bohu svými výkony. Stavěli věž vysoko, aby byli Bohu blíž.

Avšak tento lidský pokus dostat se k Bohu troskotá. Na této úrovni je snaha dostat se k bohu, či do stavu blaženosti, nirvány, cestou odříkání a všelijakých náboženských výkonů. Oddíl Gn 28,10-19a chce ukázat, že tato cesta nevede k cíli. Zde je něco úplně jiného. Je styk nebe (boha) se zemí (s člověkem). Je zde žebřík, je zde kontaktní místo. Ten žebřík nepostavili lidé. Ten žebřík je zde. Jákob na něj jen naráží, byl pro něho připraven někým jiným. Spojení Boha s člověkem neobstarávají lidé. Jsou tu zmíněni andělé (bytosti z nebeského světa). Ti vystupují a sestupují. Jákob dostává nejprve sen (vidění toho žebříku) a pak slyší slovo. Bůh sám zapůsobí, že po slyšení žehnajících slov Hospodinových přestává míst strach, zdali vůbec požehnání, které mu tlumočil Izák, bude platit v cizí pohanské zemi vyhnanství. Končí strach a Jákob zakusí pravou biblickou bázeň (v.17).

S pohanskými náboženstvími máme vést dialog. Ne povýšeně se chovat jako ti, kteří mají pravdu Boží v kapse, kteří "už našli" a nemají už co hledat. Zítra se od našeho Boha dovíme víc. Dialog máme vést kristovsky, tj. tak, že ti jinak nábožensky věřící lidé se mají skrze nás setkat s láskou, to jest s inkarnovaným Ježíšem Kristem, abychom jim pak tiše a netriumfalisticky mohli dosvědčit, proč právě Ježíš je naším Pánem, a ne někdo jiný.

4

e) Hospodin u člověka na něco navazuje

Hospodin při zrodu víry u člověka navazuje na hledání, na chvíle, kdy si člověk neví sám se sebou rady. Navazuje na to, kdy my pocítíme, že jsme

nemocní, tj. nemáme při sobě moc, kdy pýcha a vytahování se nad druhé se od nás vzdálí.

Tak, jak nás k tomu nabádá Ježíš Kristus (Mt 7,7):

"Proste a dáno bude vám, hledejte a naleznete, tlučte a bude vám otevřeno." Když někdo nemá o Boha zájem, netouží po evangeliu, pak se mu Hospodin nevnucuje, respektuje naši svobodu.

4. Dnešní pohled na tento text

Může se nám zdát divné, proč se nemůžeme my lidé dostat k Bohu sami. Proč ho nemůžeme objevit cestou důkazů, ani cestou svého

náboženského snažení? To lidé v každé době berou, na to slyší. Proto dnes tak veliký zájem o východní náboženství, která člověku ukáží, jak se má ze svých trablů dostat ven vlastními silami.

Pravý biblický Bůh se však lidem dává poznat. V událostech svého života můžeme narazit na něco, co Bůh připravil (žebřík). Můžeme narazit na lásku a jsme pak ochotni uznat, že láska je tím největším. Jestliže je to láska nesobecká, ochotná se obětovat za druhého (a sobectví je v ní omezeno na minimum), pak se člověk setkává s Bohem, Otcem našeho Pána Ježíše Krista. Neboť platí 1 J 4,16: "Bůh je láska a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm." Ten žebřík, kontaktní místo Boží v tomto světě, je Ježíš Kristus, na něhož podle Jana (1,51) vystupovali a sestupovali andělé.

5

5. Podněty ke kázání

Je možno vyjít ze jména Jákob (Podvodník). Přece však mu Bůh jeho podvod dost rychle odpouští (Jákobův sen v Bét-el). Sympatické na Jákobovi je to, že věděl, za čím v životě jít, a to mnozí lidé dnes nevědí. Avšak "účel světí prostředky" neplatí. Člověk za to pyká strachem, útekem z domova a domněním, že požehnání Boží, které tlumočil Izák, je docela ztraceno. Mladý člověk udělá jeden špatný čin a má tím být zničen jeho budoucí život?

U lidí někdy, u Boha nikdy. Bůh potěšuje Jákoba snem a pak slovem. Vždycky je pro Jákoba něco připraveno předem. Hospodin chce být pro Jákoba a to je nejdůležitější z Božího požehnání. Víc než to vnější (majetek) je jistota, že Bůh je s námi i v nemoci, v těžkostech i ve smrti. Žebřík je spojení

mezi Bohem a člověkem. Je postaven z Boží strany. Jákob prožije potěšení, milost, a pak poznává, co je to pravá Boží bázeň (v. 17).

Skutečný respekt před Bohem mají ti, kteří prožili Boží milost. Bůh je, jistě přítomen všude, a přece má na zemi zvláštní místa, kde chce být

přítomen. Proto místo Jákobova snu je nazváno Bét-el (Bethel), dům Boží. Bude zde svatyně, k jejímuž založení dal sám Jákob podnět. Jsou místa,

kde pociťujeme zvláštní Boží přítomnost - jsou to naše shromáždění, kde zakoušíme Boží milost, Boží odpuštění. Luther: "Nestačí, že Bůh je zde, nýbrž Bůh je zde pro tebe."

Místem našeho setkání s Bohem je Ježíš Kristus, to on spojuje člověka s Bohem.

edice

4

[stáhnout PDF](#)